

ARKIVVERKET
SAMISK ARKIV/SÁMI ARKIIVA

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Deres ref

Vår ref.
2012/18525 OS

Dato
29.11.2012

Høringsuttalelse fra Samisk arkiv

Langs lange spor – om samisk forskning og høyere utdanning (Guhkes bálgáid mielde-sámi dutkama ja alit oahpahusa birra).

Høringsuttalelse om utredning avlevert Kunnskapsdepartementet 20.6.2012:

Samisk arkiv/Sámi Arkiiva

Sámi Arkiiva / Samisk arkiv tar imot, bevarer og tilgjengeliggjør arkivmateriale fra det samiske samfunn. Formålet med dette er å sikre skriftlig og muntlig historisk kildemateriale som kan belyse samisk historie og å gjøre dette tilgjengelig for publikum. Dette er et viktig grunnlag for arbeidet med samisk språk, historie og kultur.

I lang tid har det vokst frem behov for et samisk forskningsarkiv. Prosjektet Samiske arkiver startet i 1988 som et samarbeidsprosjekt mellom daværende NAVF (Norges almenvitenskapelige forskningsråd), Nordisk Samisk Institutt og Arkivverket for å sikre skriftlig kildemateriale til samisk historie. I dag disponerer Samisk arkiv over 100 privatarkivet i papirformat og en mengde intervjuer på samisk språk. Arkivet har påbegynt et større arbeid med å digitalisere samlingene for fremtidig bevaring og tilgjengeliggjøring.

Samisk arkiv ser behovet for en betydelig utbygging av den samiske arkivfunksjonen både på nasjonalt og nordisk-/allsamisk basis. Samisk arkiv ser i denne forbindelse behovet for å gjenfinne, registrere og tilgjengeliggjøre samiskrelatert og samisk språklig arkivmateriale både i papir og digital form som finnes i ulike arkiver. Samiskspråklig- og samiskrelatert arkivmateriale finnes spredt og mye av materialet har en trolig ikke oversikt over i dag. Dette vitner blant annet Kaisa Maliniemis undersøkelse av kvensk og samiske i offentlige arkiver fra Kistrand (Porsanger) og Nordreisa fra perioden 1865 til 1948 om. Også Kirsti Strøm Bull har beskrevet problemer med å finne fram til dokumenter viktig for reindriftens rettshistoriske utvikling. Det gjenstår derfor et omfattende arbeid med å lete gjennom, skaffe oversikt

over og samle dette viktige materialet slik at det kan legges til rette for samisk forskning. Vi vil også peke på behovet for en systematisk forskning på arkival praksis når det gjelder spesielt relevante arkiver for samiske borgere, og på en systematisk innhenting, gjennomgang av dokumentasjon og undersøkelse av innsyns- og personvernopplysningspraksis når det gjelder tilgang til offentlige arkiver om reindrift.

Det samiske folket er delt mellom fire stater, og arkivmateriale ligger spredt rundt i deres riksarkiver og regionale arkiver foruten i privatarkiver og museumsinstitusjoner. Det finnes også et betydelig behov for systematisk innhenting av dokumentasjon av viktige samfunnsområder i det samiske samfunn, som grunnlag for forskning og kritiske tilnærminger til bestående versjoner av samfunnsutviklingen.

Samisk arkiv ser derfor et betydelig potensial i et samarbeid mellom institusjoner og aktører som besitter samiskrelatert- og samiskspråklig arkivmateriale. Dette samarbeidet må utvikles med felles forståelse og mål. Et samarbeid mellom arkivverkets institusjoner og samiske museer, samiske sentra, organisasjoner og private ligger sentralt i dette. Arkivet ser her muligheter både nasjonalt og over landegrensene. Etableringen av et samisk arkiv på finsk side skaper et godt grunnlag for samarbeid. Regjeringen i Norge gir også gjennom Meld. St.7 Arkiv signaler om et samarbeid med arkivbevaringsinstitusjoner i Sverige og Finland. Samisk arkiv vil her minne om at det i et allsamisk perspektiv bør også Russland omfattes av dette samarbeidet.

Samlet sett er den samiske arkivsituasjonen fremdeles kun i støpeskjeen. Et omfattende utviklingsarbeid gjenstår. Til dette er det nødvendig med adekvate ressurser slik at målsettingen om et godt utbygd og best mulig tilfredsstillende samisk arkivtilbud også for forskningsformål kan etableres slik utredningen påpeker, og ut fra de forutsetningene som ligger til grunn for etableringen av Samisk arkiv med et nasjonalt ansvarsområde.

Samisk arkiv er nevnt under følgende hovedpunkter i utredningen:

Punkt 2.1: Utvalgets sammensetning og mandat side 23, punkt 4.3: Satsning på samisk forskning og høyere utdanning siden 1980-tallet side 53 og punkt 5.11: Grunnlagsdata om samiske forhold side 90.

Samisk arkiv er omtalt mest grundig i punkt 5.11, og det nok her en arkivinstitusjon kan ha mest betydning for samisk forskning, som kilde til forskning og grunnlag for forskning.

Samisk arkiv vil likevel bemerke følgende:

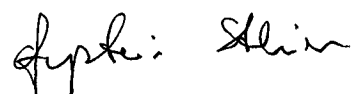
Samisk arkiv er positiv til utredningens vektlegging av et godt kildegrunnlag og dokumentasjonsgrunnlag for fremtidig samisk forskning. Et slikt grunnlag er avgjørende for samisk historieskriving, samisk rettighetsproblematikk, samfunnsutvikling og dokumentasjon samiske rettigheter, tradisjonell kunnskap og idéhistorie.

Som en avdeling i Arkivverket har Samisk arkiv også forskningsoppgaver. Den forskningen som foregår i Arkivverkets regi, er i hovedsak historieforskning og arkivforskning (jfr. Høringsnotat: Forskningsprofil for Arkivverket). Arkivforskningen kan invitere til forskningsmessig tilnærminger fra andre fagområder, som for eksempel samfunnsvitenskap og humaniora.

Samisk arkiv har i dag to stillinger som er tillagt FOU, en arkivarstilling og en rådgiverstilling.

Det vil være viktig at Samisk arkiv, som en avdeling i Arkivverket med FOU oppgaver, kommer inn under tiltakene i kapittel 5 og 7, saksfelt forskning, kapittel 6, saksfelt språkrøkt og revitalisering av samisk språk og kapittel 6, saksfelt forskningsspråk, og kapittel 9 saksfelt rollefordeling, samarbeid og koordinering. På denne måten vil Samisk arkiv i framtiden kunne være bedre i stand til å innlede et forskningssamarbeid med de samiske forskningsmiljøene i høgskole- og universitetssektoren.

Med hilsen

Øystein Steinlien e.f.